

учасниць Конвенції. Цей висновок є похідним від обов'язку держав дотримуватися вимог ЄКПЛ. Буквальне тлумачення ст. 1 Закону України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів No 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» може привести до висновку, що для України є обов'язковими тільки рішення Суду, які ухвалені проти України. Але ЄСПЛ, навпаки, виходить з універсальності своєї практики, незважаючи на суб'єктний склад справ, і більше того, у своїх прецедентах посилається на всю наявну судову практику. Такий підхід ЄСПЛ відображає дію принципу правової визначеності та забезпечує прогнозованість рішень ЄСПЛ. Таким чином є важливим, що при застосуванні ЄКПЛ українські суди мають застосовувати всю практику ЄСПЛ, тобто як відносно України, так і щодо інших держав.

З точки зору важливості застосування ЄКПЛ і практики ЄСПЛ слід підкреслити, що застосування Конвенції та впровадження європейських стандартів прав людини потребує забезпечення захисту прав, що надаються Конвенцією, у повному обсязі. Це означає, що у випадках, коли національні суди відмовляються розглядати аргументи, які ґрунтуються на ЄКПЛ, саме по собі це може кваліфікуватися як порушення Конвенції.

Визначальним чинником, що забезпечує реалізацію ЄКПЛ, практики ЄСПЛ національними судами, є визнання юрисдикції ЄСПЛ обов'язковою з питань тлумачення та застосування Конвенції і Протоколів до неї, застосування судами Конвенції має здійснюватися з урахуванням практики ЄСПЛ задля унеможливлення будь-якого порушення Конвенції. Тому судам при ухваленні рішень слід враховувати постанови ЄСПЛ, в яких дається тлумачення положень ЄКПЛ і які потребують застосування в конкретній справі.

УДК 347.61

Катерина Сергіївна НАУМЕНКО,

заступник директора – начальник відділу навчально-методичної роботи Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7403-0419>

ПОДІЛ СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ ОСІБ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ШЛЮБІ

Закон, визначаючи правовий режим майна осіб, які проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, закріплює, що майно, набуте цими особами під час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. На нього

поширюються положення гл. 8 СК, яка регламентує право спільної сумісної власності подружжя (ст. 74 СК).

Особі, яка звертається до суду для поділу майна, необхідно довести що вона проживала однією сім'єю з іншою особою та що майно належить їй та іншій особі на праві спільної сумісної власності. Важливими доказами щодо проживання однією сім'єю є показання свідків. Для доказування можна також подавати до суду фотографії, що вказують на спільне проживання (на підтвердження, наприклад, спільного відпочинку, ведення господарства тощо). Слушною є висловлена в юридичній літературі думка, що для встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки важливе значення має з'ясування часу такого проживання, оскільки, незважаючи на те, що закон не визначає, протягом якого строку має тривати спільне проживання чоловіка та жінки, щоб вони вважалися сім'єю, за своєю природою проживання однією сім'єю все ж таки спрямоване на довготривалі відносини. Тому суд у кожному випадку має враховувати конкретні обставини справи та строки спільного проживання, необхідні для набуття певних прав [1]. Якщо особи, які перебували в цивільному шлюбі, вказують однаковий час, з якого вони проживали в фактичних шлюбних відносинах, то для суду таких показань сторін буде достатньо, аби встановити як безпосередньо факт їх перебування в фактичних шлюбних відносинах, так і їх тривалість.

При зверненні до суду з позовом про встановлення факту проживання однією сім'єю та поділ майна слід також зважати на одну з головних обставин – особи, які перебувають у цивільному шлюбі, не можуть одночасно перебувати в будь-якому іншому шлюбі. Інколи, не розірвавши шлюб, чоловік чи дружина починає спільно проживати з іншою особою. Таке проживання може тривати як незначний час, так і досить довго. При цьому чоловік та жінка, які проживають у цивільному шлюбі, не звертають уваги на ту обставину, що один із них фактично перебуває в зареєстрованому шлюбі з іншою особою.

У такому випадку майно, набуте парою, не підпадатиме під поняття «спільна сумісна власність» у розумінні СК, а тому при його поділі не можна застосовувати гл.8 цього кодексу. За цієї ситуації майно також підлягає поділу в судовому порядку, однак його статус та порядок поділу визначатимуться Цивільним кодексом та іншими законами.

Дуже часто особи, перебуваючи певний час у цивільному шлюбі, згодом реєструють свої стосунки. У цьому випадку особи мають право як на поділ майна, набутого в офіційному шлюбі, так і на поділ спільного майна, набутого в період перебування в цивільному шлюбі. Виходячи з практики Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ питання щодо поділу спільного майна, набутого особами як у цивільному, так і в зареєстрованому шлюбі, має розглядатися в одному провадженні, з установленням усіх обставин справи. При цьому сторони повинні обґрунтувати та довести ті обставини, які вказують на статус майна як спільного.

Одним із важливих питань при поділі спільного майна, набутого особами в цивільному шлюбі, є розмір часток у такому майні. Відповідно до положень ст.70 СК, яка застосовується до відносин осіб, які перебувають або перебували в цивільному шлюбі, у разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними.

Водночас при розгляді справи про поділ спільного майна особа, яка вважає, що воно набуто не за спільні кошти, а за особисті, для збільшення своєї частки в майні або його вилучення з переліку спільного майна повинна надати відповідні докази. Так, основними аргументами можуть бути докази про те, що один з учасників фактичних шлюбних відносин за період спільного проживання не мав достатніх коштів для придбання або покращення стану майна без залучення особистих коштів іншого [2].

Доказову силу мають ті документи, які можуть підтвердити наявність заробітку чи іншого доходу (договір про отримання кредиту в банку на ім'я одного або обох учасників фактичного шлюбу, про позику, дарування грошей), або документи, що підтверджують витрати на спільне майно.

У цілому судовий процес та доказова база щодо поділу спільного майна осіб, які перебувають або перебували в цивільному шлюбі, мало чим відрізняються від поділу спільного майна подружжя, котре свого часу офіційно зареєструвало шлюб.

Судова практика в питаннях поділу майна між особами, котрі набули таке майно в період цивільного шлюбу, з кожним роком заповнює все більше прогалин та усуває непорозуміння, що виникають у процесі застосування норм СК.

Список бібліографічних посилань:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Наук.-практ. комент. / За ред. С. С. Бичкової. – К.: Атіка, 2008. – С. 549.

2. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/73474-scho_slid_znati_civilnomu_podruzzhzyu_pri_podili_spilnoi_sum.html

УДК 340.112

Яна Михайлівна САДИКОВА,

доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2841-8324>

ІНТЕРЕС І ПРАВО

Інтерес і право мають тісний зв'язок. Право у своєму розвитку пристосовується до вимог суспільства. Об'єктивне писане право завжди служило втіленням певних інтересів. За різних часів то були різні інтереси.